



Covid-19 Sürecinde Sağlık Turizminde Değişen Trendler

Sağlıkta Ortak Çözüm Toplantıları 12
23-27 Mart 2022

Dr. Cengiz Gül
OHSAD YK Üyesi- Sağlık Turizmi Komite Başkanı



İçerik:

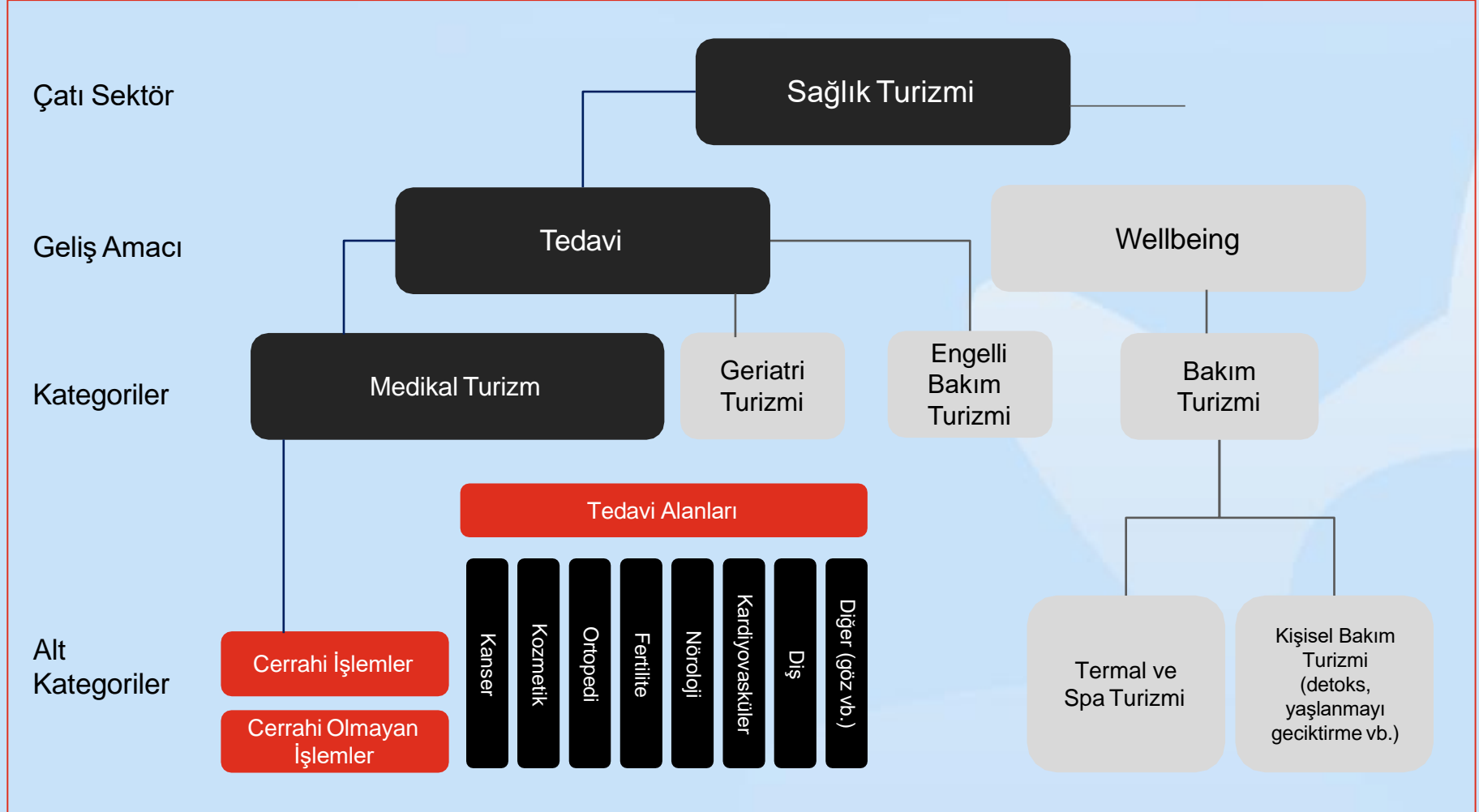
- Tanım
- Tarihçe
- Ekonomik Büyüklük
- Sağlık Turistinin Öncelikleri
- Türkiye'deki Mevcut Durum
- Neler Yapılmalı?
- Covid-19 Pandemisi Nasıl etkiledi? Nasıl başa çıktık?
- Soru- Cevap

Tanım:

- Kendi Yaşadığı yerden başka yerlere sağlık amacı ile seyahat eden insanların oluşturduğu turizmdir.*
- Literatürde genel kabul görmüş 3 başlıkta değerlendirilir:
 - Termal Turizm ve SPA-Wellness turizmi
 - **Medikal Turizm**
 - Yaşlı ve engellilere yönelik bakım ve rehabilitasyon

Çalışmamızın odak noktası olan medikal turizm, tıbbi hizmet alma amacı ile seyahat edenlere sunulan tedavi edici hizmetler bütünüdür (1/2)

Kaynak: Allied Market Research, TÜİK, Report Ocean, SATURK (Mülga), PwC analizi



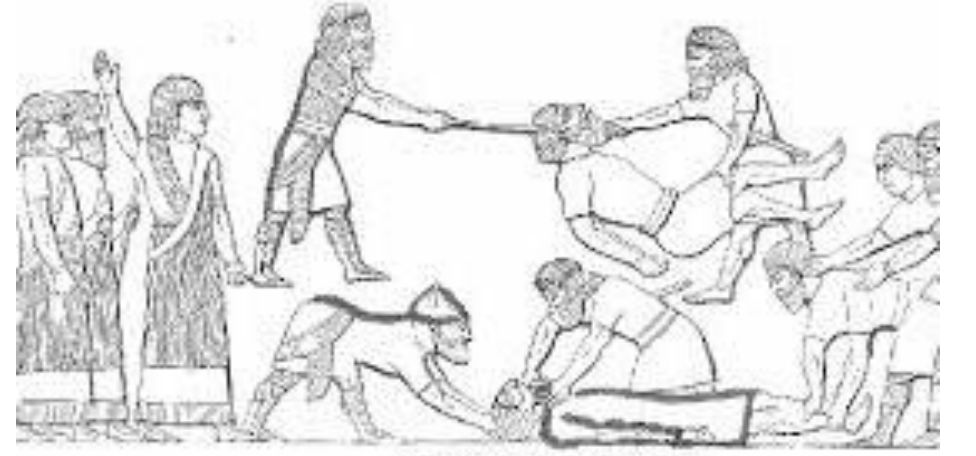
Tarihçe

- Günümüzden 15 bin yıl önce; bilinen en eski cerrahi uygulama sünnet.
- Afrikalı, Avustralyalı ve Güney amerikalı yerliler kendilerinde olmayan ya da daha başarılı buldukları tedavi ve sünnet için başka kabilelere ziyaret yaparlarmış.



Antik Çağda;

- Eski medeniyetlerde, kaplıca ve kutsal banyoların şifa verici etkilerinden faydalanmak için ziyaretler yapılmış
- M.Ö. 4000'de Sümerler'in en eski sağlık tesislerini inşa ettikleri bulunmuş.
- M.Ö. 331'de Büyük İskender tarafından kurulan İskenderiye; tıp ve uygulamalarının en önemli merkezlerinden birisi olmuş.



Eski Yunan'da;

- Epidaunos (Mora Yarımadası)
- Kuidos (Datça)
- Khos (İstanköy)
- Pergamon (Bergama) en ünlü merkezler

- İzmir civarında Asklepios tapınakları, dünyanın dörtbir yanından tedavi için insanların geldiği yerleşim alanı. **Hipokrat** da bu bölgede yaşamış.



Orta Çağ'da;

- Roma'nın yıkılışı ve orta çağ döneminde Avrupa'da Endülüs- Emevi Devleti, Anadolu ve Mezopotamya'da Türk- Arap Medeniyeti bugünkü sağlık sistemleri ve hastanelerin temellerini atmış.
- O dönemin tanı ve tedavide başvuru merkezleri olmuş.



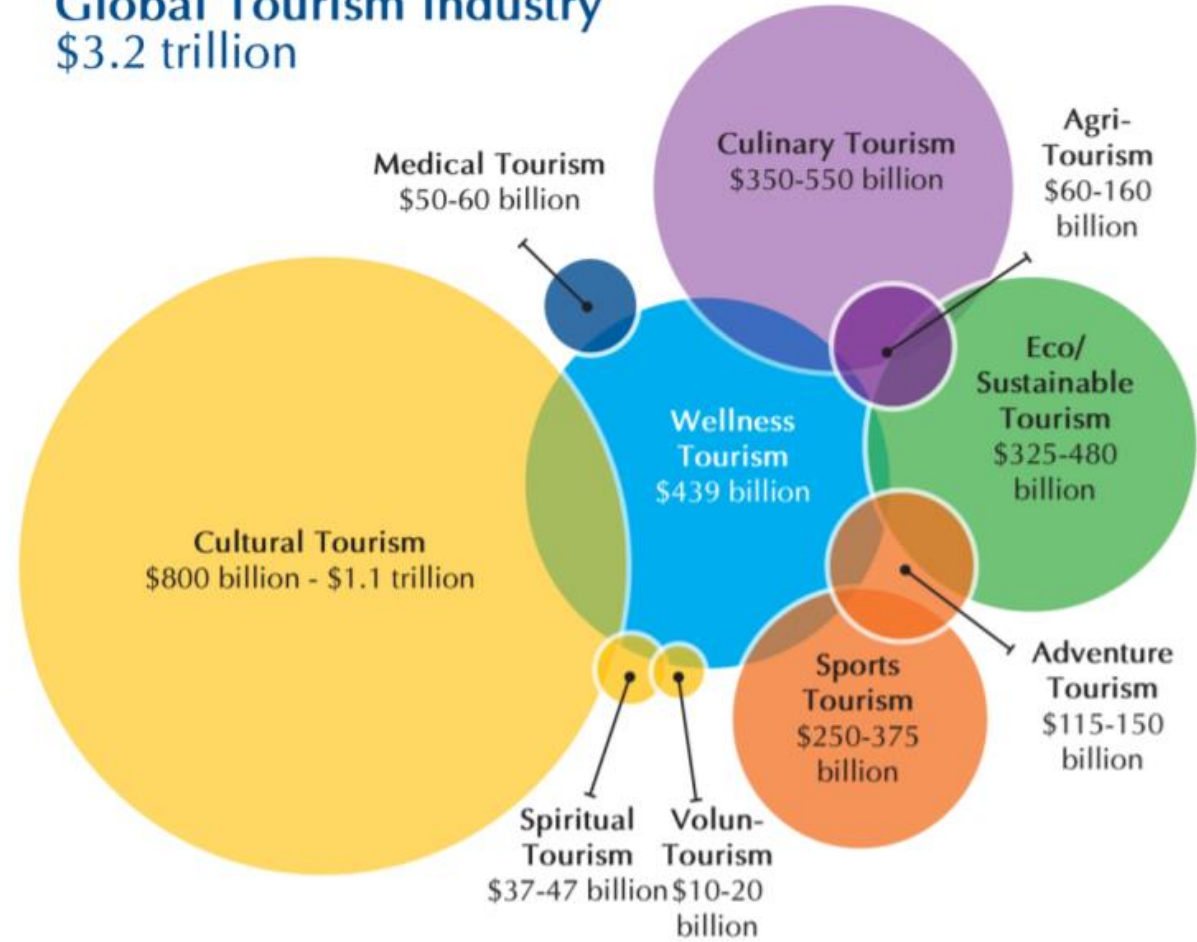
Rönesans ve Günümüzde;

- Sanat ve kültür ile birlikte sağlıkta da Avrupa önemli bir merkez.
- 1326'da keşfedilen, bugünkü Fransa Sular kasabası; sıcak su kaynakları ile en ünlü sağlık merkezi. **SPA (Salude Par Aqua)** ilk kez bu yerleşim için kullanılmış
- 18. ve 19. yüzyıllar özellikle "**verem**" için insanlar dünyanın her yerinde çare aramışlar.



Ekonomik Büyüklük

Global Tourism Industry \$3.2 trillion



© Global Wellness Institute. Originally published in "The Global Wellness Tourism Economy," 2013

Medikal Turizm

Piyasa büyüklüğü ve büyüme

Medikal Turist Sayısı
11 Milyon, 2017

Piyasa büyüklüğü
100 Milyar Dolar, 2017


Ziyaret başı harcama ABD Doları, 2017
3.400-6,000


Öngörülen büyüme
15-25%

2020 Küresel Piyasa Büyüklüğü,
130 – 180 Milyar Dolar

Popüler Destinasyonlar


 Kosta Rika

 Hindistan

 Malezya


 Meksika

 Singapur

 Güney Kore

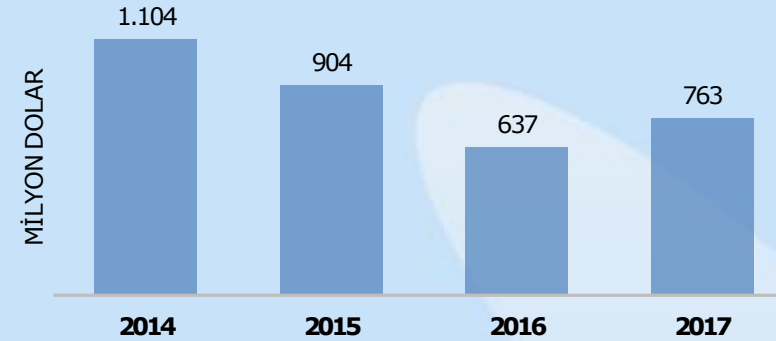
 Tayvan

 Tayland

 Türkiye

 ABD

Ülkemiz Sağlık Turizmi Gelirleri



**Patient beyond borders, Deloitte, Medical Tourism Index Research by International Healthcare Center & Global Resources, Trademap

TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ

TOP 10 GLOBAL MEDICAL TOURISM DESTINATIONS BY VALUE (USD millions)



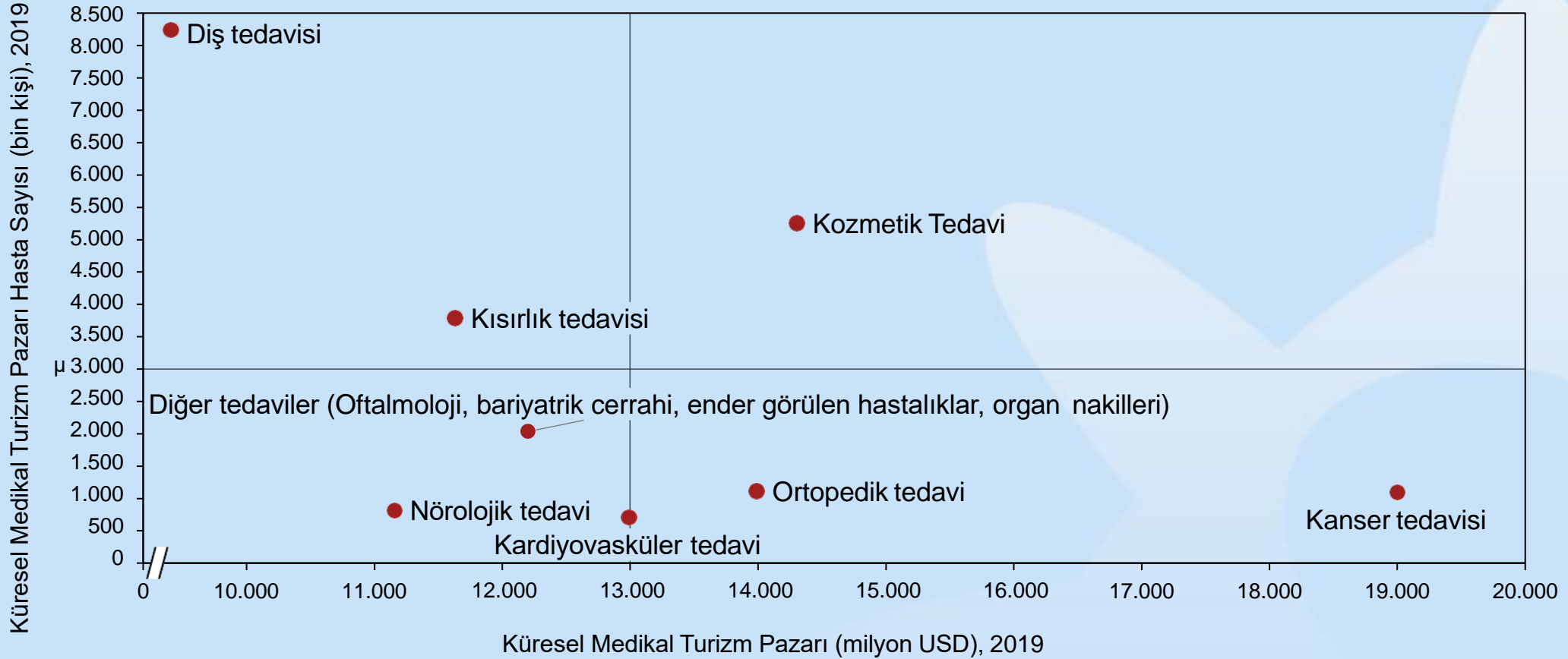
| YIL | SAĞLIK TURİSTİ SAYISI | SAĞLIK TURİZMİ GELİRİ (\$) |
|------|-----------------------|----------------------------|
| 2012 | 216.229 | 511.923 |
| 2013 | 267.461 | 747.580 |
| 2014 | 414.658 | 956.037 |
| 2015 | 360.180 | 794.325 |
| 2016 | 377.384 | 904.160 |
| 2017 | 433.292 | 1.020.134 |
| 2018 | 551.748 | 1.110.843 |
| 2019 | 662.087 | 1.065.105 |

Kaynak; TÜİK Turistin Sağlığı Dahil)

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 (Turistin Sağlığı hariç)

Medikal turizm pazarı küresel ölçekte incelendiğinde, hasta sayısı bakımından dış tedavisi, pazar büyüklüğü açısından kanser tedavisi öne çıkmaktadır

Tedavi Türüne Göre Küresel Medikal Turizm Pazar Büyüklüğü (milyon USD) ve Hasta Sayısı (bin kişi), 2019



Sağlık Turistinin Öncelikleri ne?



İLERİ TIBBİ TEDAVİLER

(ONKOLOJİ, ORGAN NAKİLLERİ, KVC, BEYİN CERRAHİ, ORTOPEDİ İLERİ OPERASYONLARI)



GENEL TIBBİ İŞLEMLER

(GURBETÇİLER/EXPAT, GÖÇMENLER, KOMŞU VE YAKIN COĞRAFYA, ÖZEL ANLAŞMALI ÜLKELER)



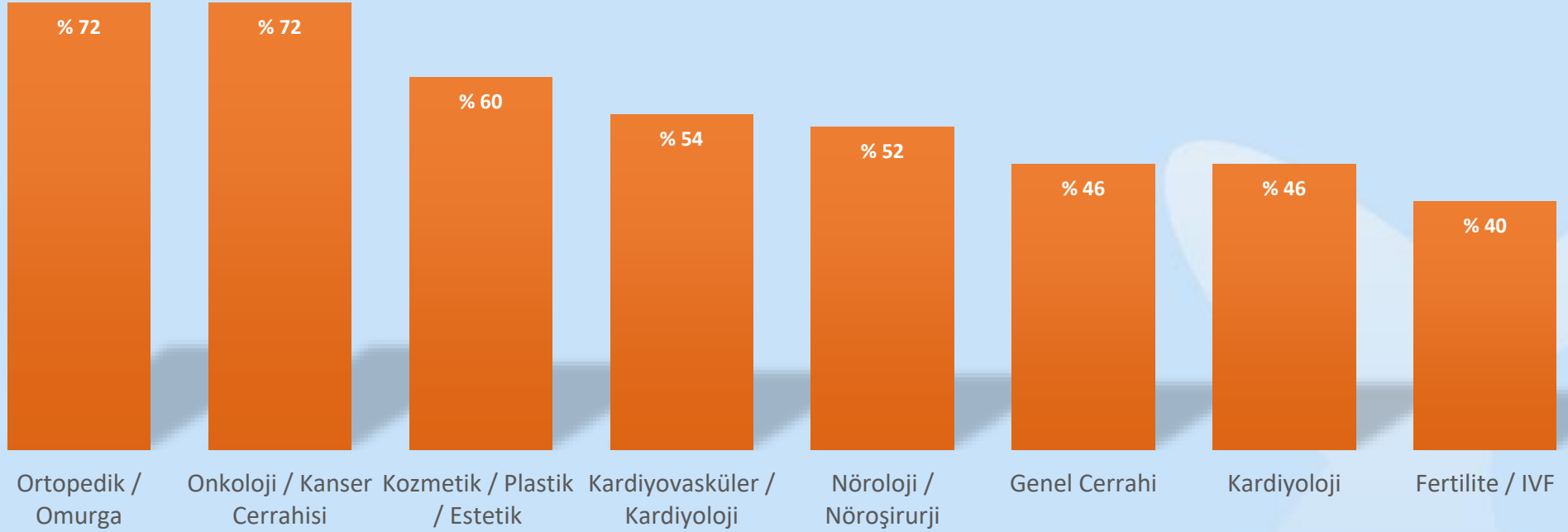
İSTEĞE BAĞLI VE YAŞAM KONFORUNU ARTIRAN İŞLEMLER

(BARIATRİK CERRAHİ, TÜP BEBEK, ESTETİK İŞLEMLER, SAÇ EKİMİ, DİŞ TEDAVİLERİ VB.)



TURİSTİN SAĞLIĞI

Hangi Tedaviler İçin Yurtdışında Tedavi Olmayı Tercih Edersiniz?

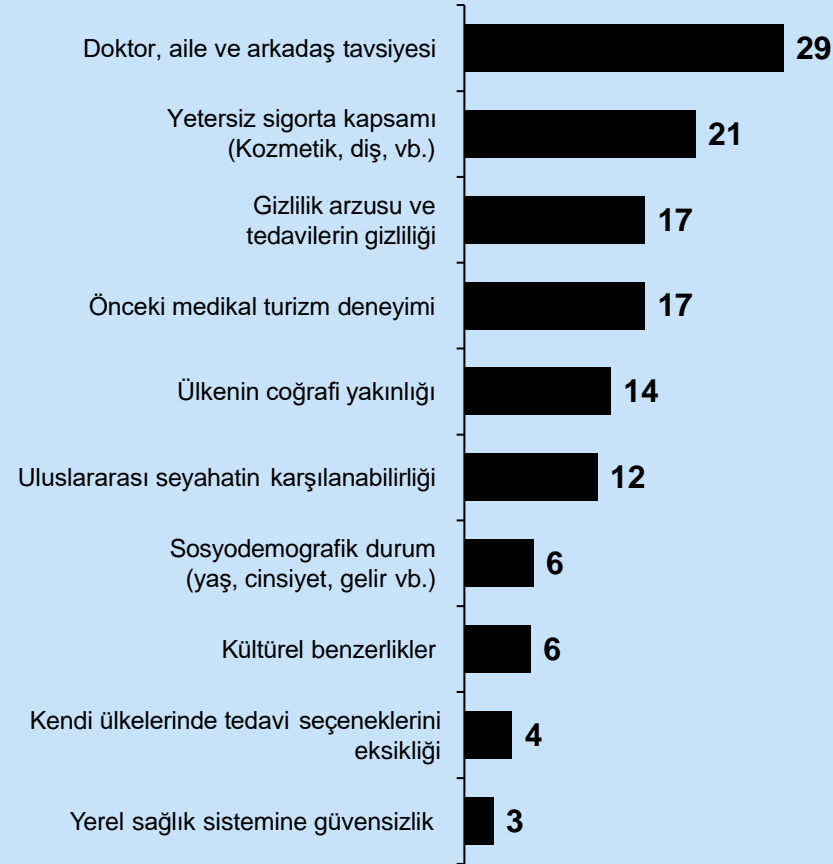


SAĞLIK TURİZMİ TERCİH BAŞLIKLARI

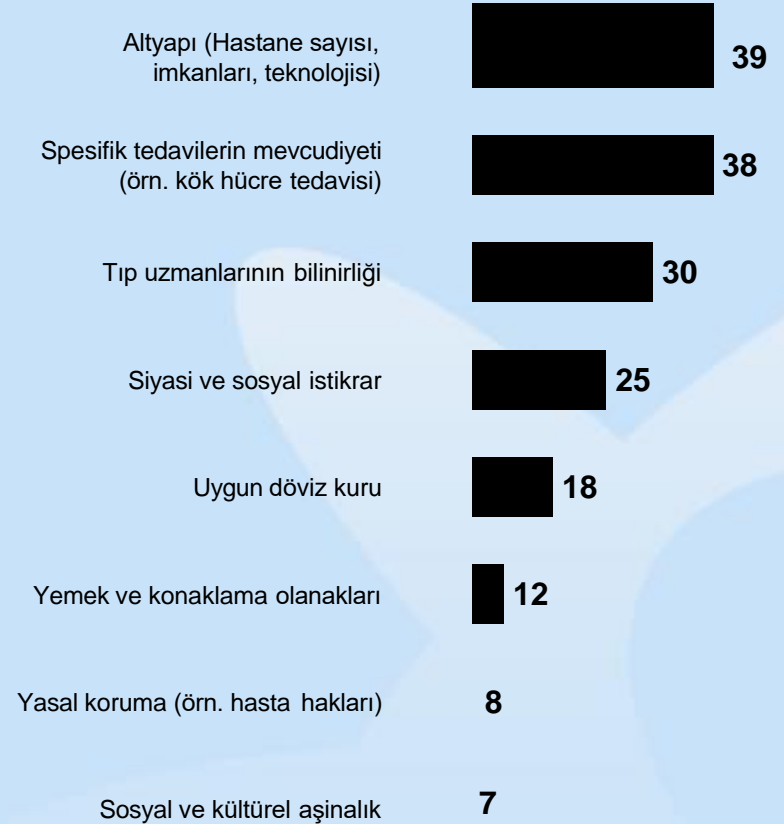
| SAĞLIK TURİZMİ TERCİH BAŞLIKLARI | ÖNEM DERECESİ |
|--|---------------|
| Akreditasyon | 5 |
| Sınır ötesi sigorta kapsam anlaşması(ilgili sigortalılar için) | 5 |
| Affiliasyon | 4 |
| Profesyonel eğitilmiş sağlık personeli(board certified vb) | 4 |
| Sağlık tesisinin tıbbi teknolojisi | 4 |
| Çalışan hekimlerin bilimsel etkinliği | 4 |
| Profesyonel aracı kurum yapılanması | 4 |
| Ülkede sağlık turizmi politikası ve muhatap kurum bulunması | 4 |
| Ülkenin politik gücü | 4 |
| Fiyat Farklılığı | 3 |
| Entegre tesis(Hastane+otel+rehabilitasyon tesisi) | 3 |
| İngilizce konuşulan sağlık tesisi | 3 |
| Güçlü web alt yapı | 3 |
| Hasta temsilcisi destek elemanları | 3 |
| Ülkenin sağlık endüstrisi gücü | 3 |
| Ülke içi siyasi problemler | 3 |
| Malpractice yasası | 3 |
| Kurumun ülke dışı sağlık tesisinin bulunması | 2 |
| Ülkenin geleneksel turizm gücü(tarihi ve kültürel miras) | 2 |
| Din ve kültür benzerliği | 2 |
| Uçuş süresi | 2 |

Medikal turist çekmede, ülkenin altyapısı, spesifik tedavilerin mevcudiyeti ve tıp uzmanlarının bilinirliği başat faktörlerdir (1/2)

Kişiyi yaşadığı ülke dışında medikal hizmet almaya iten başlıca faktörler, %

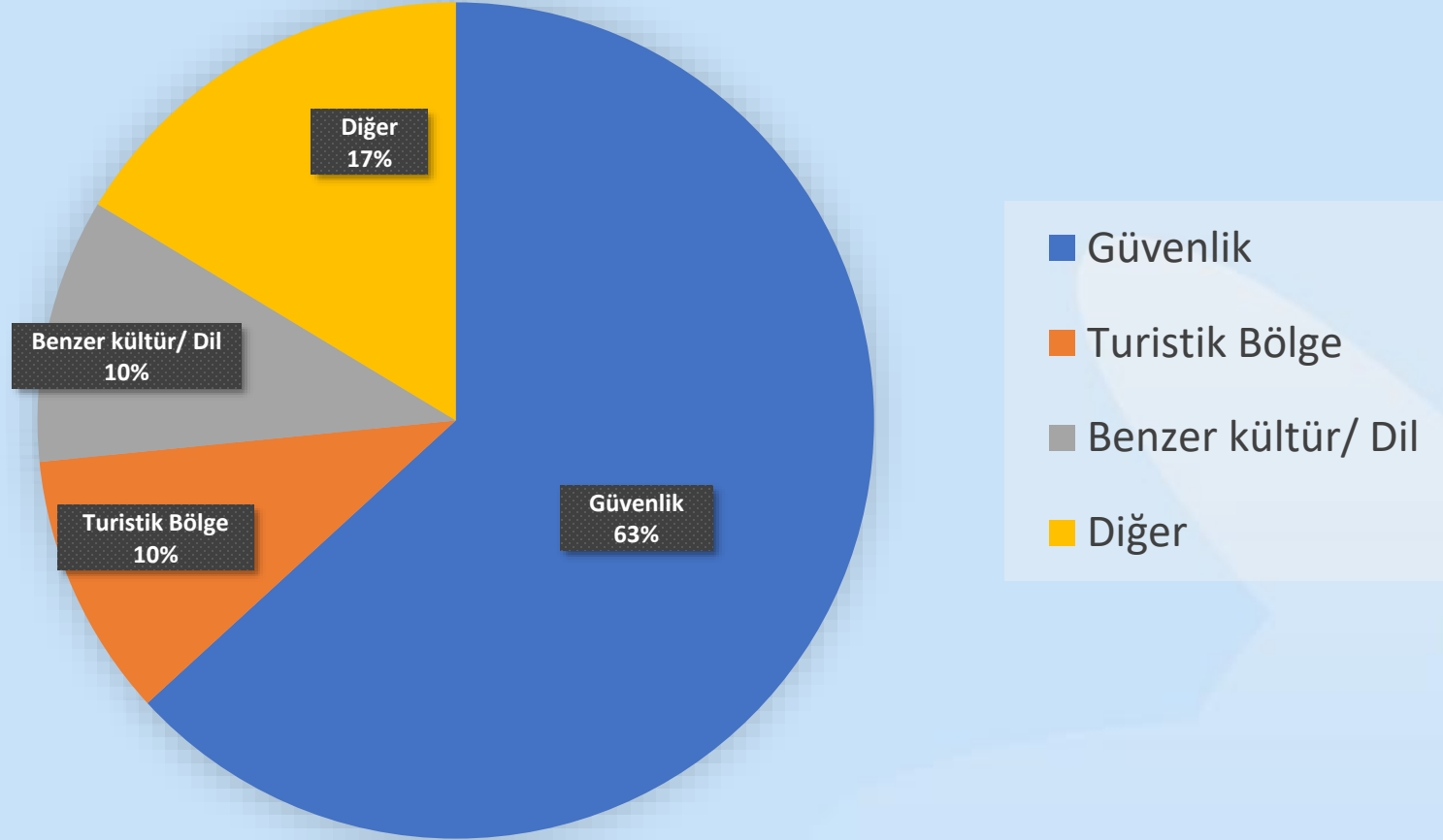


Ülkelerin medikal turistleri çekmesindeki en önemli faktörler, %

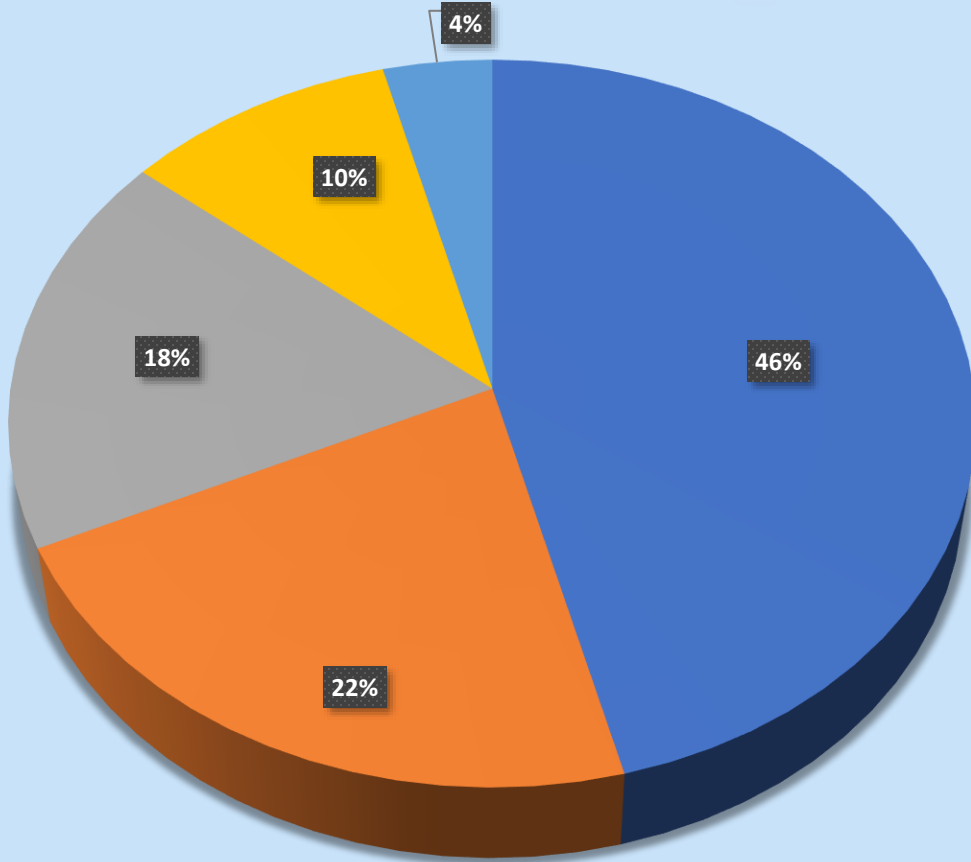


Kaynak: John and Larke, 2016, PwC analizi

Hastalarınızı göndereceğiniz ülkeye karar verirken dikkate aldığınız en temel özellik nedir?



Hastaların Sağlık Hizmeti Almak İçin Başka Bir Ülkeye Gitmelerinin En Yaygın Nedeni



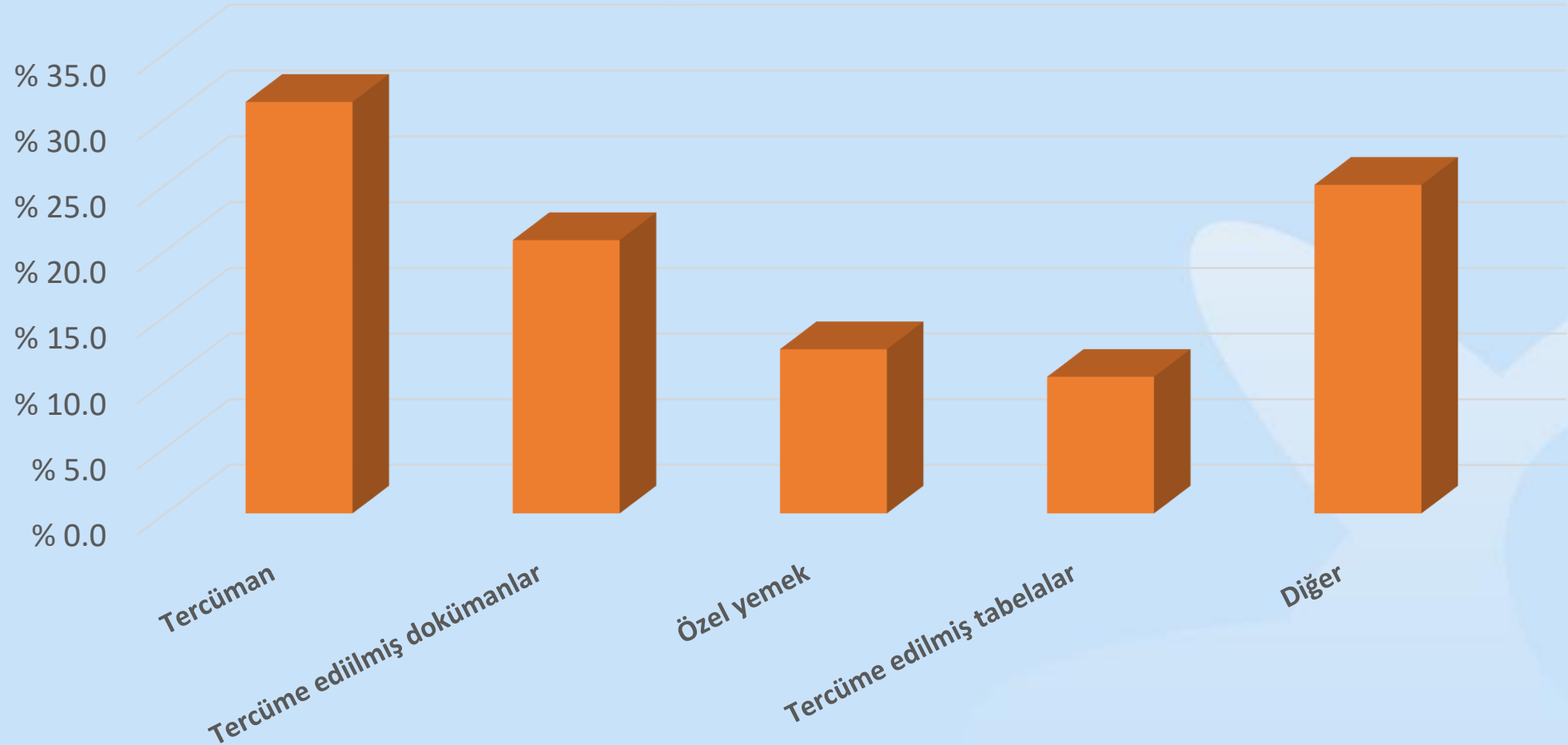
- Kendi ülkesinden daha kaliteli sağlık hizmeti
- Kendi ülkesindeki yüksek tedavi bedelleri
- Kendi ülkesinde tedavisinin olmaması
- Kendi ülkesindeki sağlık hizmet kalitesinin çok düşük olması
- Kendi ülkesinde tedavi için uzun bekleme süreleri



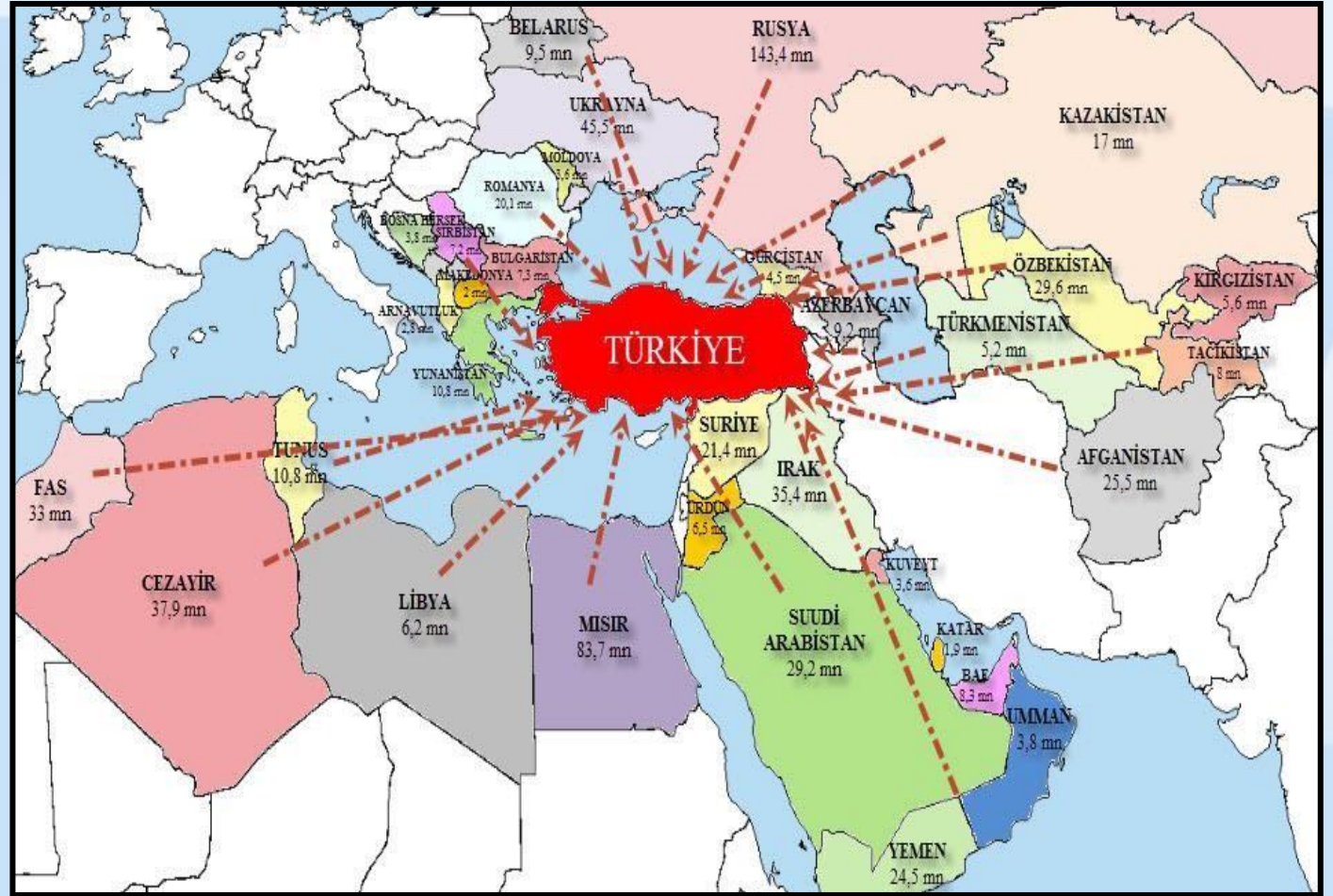
Sağlık Turizmini Etkileyen Faktörler

- Gelişen ülkelerdeki iyileşen kalite ve hizmet (Hizmet kalitesi, teknolojisi ve bina altyapısı)
- Düşen fiyatlar
- Kolay ulaşım ve seyahat imkanı
- Artan sigorta maliyetleri
- Uzun bekleme periyotları
- Hasta farkındalığının artması
- Kişisel bakım ve özen
- Sigortanın karşılamadığı hizmetler (Kozmetik, diş, saç ekimi vs.)

Tedavi Olacağınız Hastanenin Hangi Özel Hizmetleri Vermesini Tercih Edersiniz?

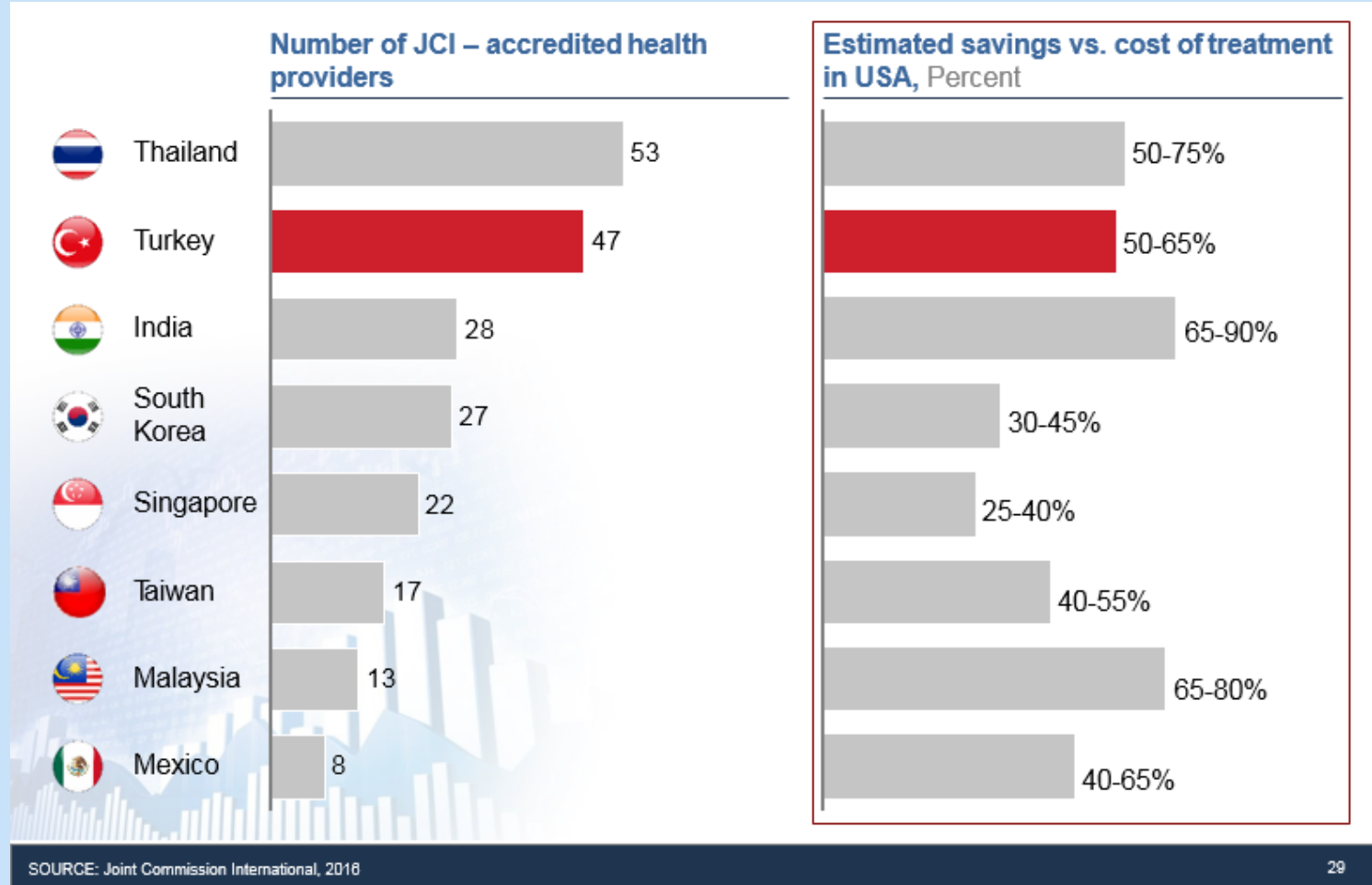


Mevcut Durum:



| Ülke | Nüfus (mn) | Ülke | Nüfus (mn) | Ülke | Nüfus (mn) | Ülke | Nüfus (mn) | Ülke | Nüfus (mn) | Ülke | Nüfus (mn) | | |
|---------|------------|-------------|------------|------------|------------|-------------|------------|-------------|------------|--------------|------------|------------|-----|
| Rusya | 143,4 | Fas | 33,0 | Suriye | 21,4 | Belarus | 9,5 | Sırbistan | 7,2 | Gürcistan | 4,5 | Arnavutluk | 2,8 |
| Mısır | 83,7 | Özbekistan | 29,6 | Romanya | 20,1 | Azerbaycan | 9,2 | Ürdün | 6,5 | Bosna-Hersek | 3,8 | Makedonya | 2,1 |
| Ukrayna | 45,5 | S.Arabistan | 29,2 | Kazakistan | 17,0 | BAE | 8,3 | Libya | 6,2 | Umman | 3,8 | Katar | 1,9 |
| Cezayir | 37,9 | Afganistan | 25,5 | Yunanistan | 10,8 | Tacikistan | 8,0 | Kırgızistan | 5,6 | Kuveyt | 3,6 | Karadağ | 0,6 |
| Irak | 35,4 | Yemen | 24,5 | Tunus | 10,8 | Bulgaristan | 7,3 | Türkmenista | 5,2 | Moldova | 3,6 | | |

Türkiye yüksek hizmet kalitesi ve fiyat avantajı ile sağlık turizminde öne çıkıyor



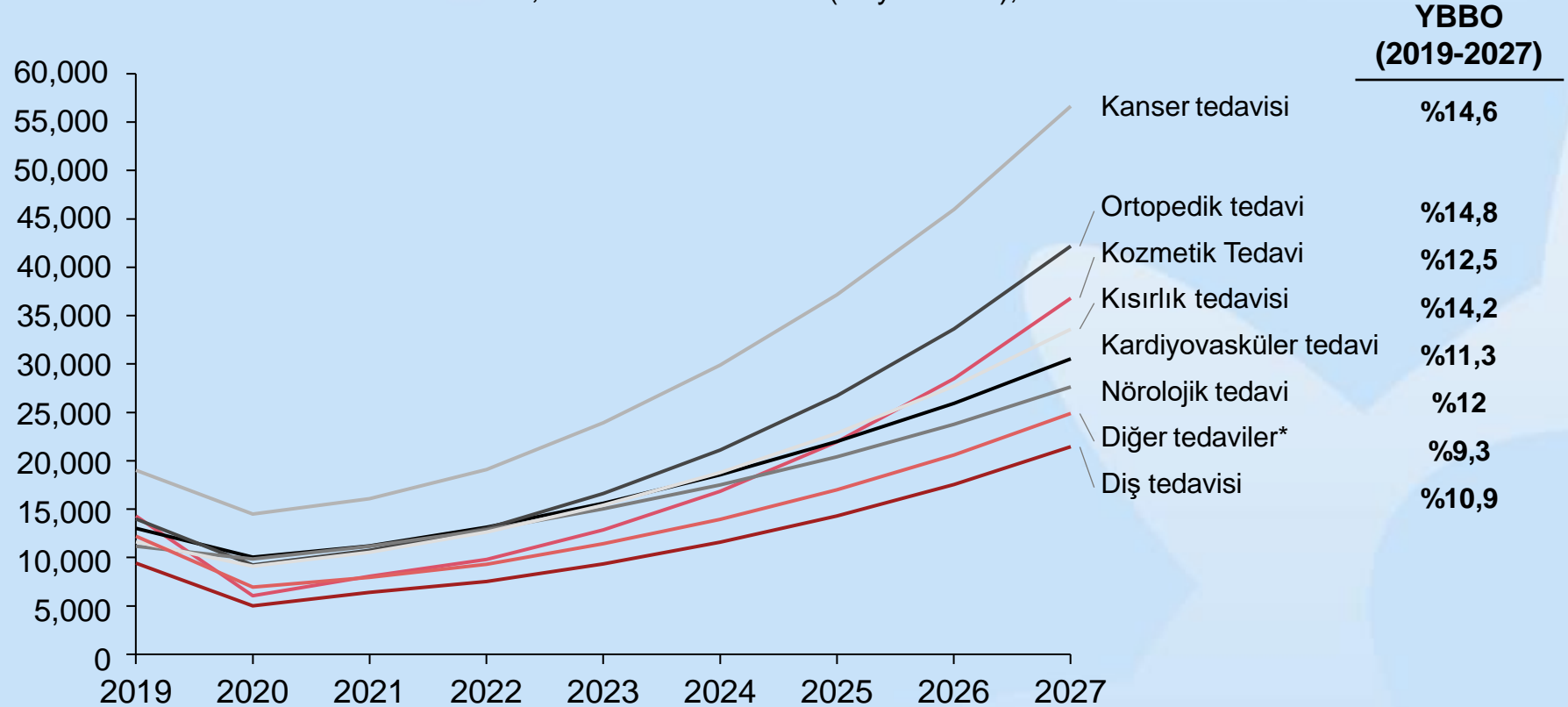
Spesifik tedaviler özelindeki öne çıkan ülkeler ve pazar büyüme faktörleri farklılık göstermektedir

Kaynak: Allied
Market Research,
PwC analizi

| Tedavi Türleri | Öne Çıkan Ülkeler | Büyüme Faktörleri |
|---|---|---|
| Kanser Tedavisi | Almanya, Fransa, Hindistan, Tayland, Singapur, ABD, Güney Afrika, Brezilya | <ul style="list-style-type: none">Uygun fiyatlarla sunulan kaliteli tedavi hastalar için çekici faktör olarak ortaya çıkmaktadır |
| Ortopedik Rehabilitasyon | Meksika, Brezilya, Hindistan, Tayland, Singapur, Malezya, Almanya, Fransa, Türkiye | <ul style="list-style-type: none">Yaşlı nüfusun artması, spora katılımında yükselme ve minimal invaziv cerrahi tekniklerin ortaya çıkması talebi artırmaktadır |
| Kardiyovasküler Tedavi | Hindistan, Tayland, Almanya, Fransa, Singapur | <ul style="list-style-type: none">İleri seviye uzmanlık ve özel tedavi teknikleri, çekici faktörler olarak ortaya çıkmaktadırBu tip tedavi için daha yakın destinasyonlar tercih edilmektedirElektif ameliyatlara ve organ nakli için uzun bekleme süreleri, başka ülkeden hizmet almada ana motive edici unsurlardır |
| Diğer Genel Tedaviler [Diğer tedaviler (Oftalmoloji, bariyatrik cerrahi, ender görülen hastalıklar, organ nakilleri)] | Almanya, Fransa, Türkiye, Hindistan, Tayland, Singapur, Malezya, ABD, Meksika, Güney Afrika, Brezilya | <ul style="list-style-type: none">Belirli ilaçların, teknolojilerin veya uzmanların bulunmaması ve uzun bekleme süreleri itici faktörler olarak ortaya çıkmaktadırLojistik bağlantıların geliştirilmesi ve ucuz tedavi seçenekleri ülkeler için daha fazla fırsat yaratabilir |
| Kısırlık Tedavisi | Barbados, İspanya, Macaristan, Türkiye, Ukrayna, Güney Afrika, Hindistan, Malezya | <ul style="list-style-type: none">Teknolojik ilerlemeler, satın alma kapasitesindeki ve kısırlık vakalarındaki artış büyümenin temel itici güçleridirKısırlık tedavisinde daha yüksek başarı oranı sağlayan teknolojik gelişmeler önemli bir motivasyon faktörü olarak ortaya çıkmaktadır |
| Nörolojik Rehabilitasyon | Almanya, Fransa, Birleşik Krallık, ABD, Hindistan, Singapur | <ul style="list-style-type: none">İleri seviye uzmanlık, deneyimli personel, yüksek hassasiyete sahip gelişmiş ekipmanlar çekici faktörler olarak ortaya çıkmaktadırNörolojik rahatsızlık teşhisi konan kişi sayısındaki artış, talebi artırmaktadır |

2019'da küresel medikal turizm pazarına en yüksek katkıyı sağlayan kanser tedavisi segmentinin 2027 yılına kadar 56,6 milyar USD büyüklüğe ulaşması beklenmektedir (1/2)

Küresel Medikal Turizm Pazarı, Tedavi Türüne Göre (milyon USD), 2019 - 2027



Kaynak: Allied Market Research, PwC analizi *
Oftalmoloji, bariyatrik cerrahi, ender görülen hastalıklar, organ nakilleri.



Mevcut Durum Analizi

- Hasta için çok zor bir süreç
- Hasta öncelikle gideceği hastaneyi değil ama ülkeyi seçiyor
- Dünyada ve ülkemizde rakamlar abartılı
- Yine de potansiyeli yüksek – istihdam katkısı
- Kaliteli hizmet sunumu kritik başarı faktörü
- Teknolojik yatırım ihtiyacı kolayca karşılanabilir ancak kalifiye insan gücü yaratmak zor
- Sağlık Turizmi ömürlü bir hizmet
- Pek çok 3. parti kuruluşun yer aldığı bir kompleks süreç
- Her Bakanlığın rolü var ancak Sağlık Bakanlığı'nın koordinasyon rolü önemli.
- Bağımsız bir kurumun düzenleyici ve denetleyici bir rol üstlenmesi hayati
- Hastalar özellikli ve kompleks işlemler için geliyor



Sürdürülebilir Başarı için Neler Yapılmalı?

Tüm oyuncular koordine edilip aynı hedefe beraberce yürümeli

- Özerk, kalifiye insangücünden oluşan, yetkili bir koordinasyon yapısının kurulması
- Sağlık Bakanlığının rolü netleşmeli.

Bütünsel ve kaliteli hizmet sunulmalı

- Sağlık turizmi hizmetini akredite edilmiş kurumlar sunmalı
- **Bağımsız denetleme kurulu kurulmalı**
- **Özellikli branşların ve cihazların önü açılmalı (Organ nakli, pediatrik kemik iliği nakli, onkoloji,...)**
- Mevzuatsal sıkıntılar giderilmeli (kornea temini,...)
- **Özellikle tatil yörelerindeki kötü sağlık uygulamaları engellenmeli**

Sürdürülebilir Başarı için Neler Yapılmalı?

Kaliteli ve Eğitimli İnsan Kaynağı Yaratılmalı

- Tıp eğitimi kalitesinden taviz verilmemeli
- Sağlık personeline en azından İngilizce öğretilmeli
- **Sağlık Turizmine özgün kalifiye personel yetiştirilmesi (sağlık turisti rehberi)**
- İlgili tüm mesleklerin eğitimlerinin müfredatına sağlık turizmi konulmalı
- Yetkin sağlık yöneticileri yetiştirilmeli
- Sağlık Eğitimi turizmi de gündeme alınmalı

Ülkeye Giriş ve Ulaşım Kolaylaştırılmalı

- **İstanbul ve İstanbul dışı direkt uçuşların sayısı artırılmalı**
- **Yabancı hekimlere know-how transferi sağlanmalı**
- **Sağlık Vizesi**



Sürdürülebilir Başarı için Neler Yapılmalı?

Devlet Desteği Artırılmalı ve İşlerlilik Kazandırılmalı

- Uluslararası hasta çeken branşlar engellenmemeli
- Yapılan devletler arası ziyaretler alanındaki uzman kuruluşlara yapılmalı
- Bir sonraki aşama olan küçük klinik yatırımları desteklenmeli
- THY desteği uygulanabilir olmalı
- Mütekabiliyet Anlaşmalarındaki haksızlık giderilmeli
- Sonuç üreten, başarılı uygulamaların teşviği daha farklı olmalı



Sürdürülebilir Başarı için Neler Yapılmalı?

- Yaşlı Bakım Turizminin stratejik hedef olarak ele alınması ve sağlık boyutunun çalışılması
- Sağlık diplomasisi yaklaşımı ile sağlık turizminin ele alınması
- TQ teşviklerinde yer almayan sağlık turizmine özel teşviklerin eklenmesi (hasta yol bileti)
- Süreçteki tüm aracı kurumların kurumsallaşması sağlanmalı
- Haksız fiyat rekabetinden kaçınılmalı
- Uluslararası sigortalar sürece dahil edilmeli
- Hastane işletmeciliği ve/veya hastane fonksiyonlarında uzlaşılan alanlarda yurtdışında yatırım yapmanın teşvik edilmesi
- Türkiye de eğitim alan kişilerle işbirliği modellerinin geliştirilmesi
- Sağlık turizmi hastalarının hakları korunmalı
- Akredite olan sağlık kuruluşları için devlet garantörlüğü sunulabilmeli



Covid-19 Pandemisi Nasıl Etkiledi? Nasıl Başı Çıktık?

- Önce hayat bitti zannettik,
- Sonra OHSAD ve USHAŞ Liderliğinde bakanlıklar ve elçilikler düzeyinde gelmeye hazır hasta gruplarımız için çare aradık, organizasyonlar yaptık
- Elektronik muayene, uzaktan danışmanlık, yerinde tedavi gibi geleceğe de ışık tutacak işler yaptık.



Sağlık turizmini etkileyen orta ve uzun vadeli trendler arasında dört tanesi öne çıkmaktadır

Dijitalleşme

Gelişen akıllı teknolojiler, dijital okur yazarlığı artan tüketicilerin talepleri ve beklentileri, küreselleşme ve COVID-19 pandemisi gibi tüm dünyayı etkileyen gelişmeler sağlık sektöründeki dijitalleşmenin hızını artırmaktadır.

Ülkelerdeki sağlık hizmeti ihracatını doğrudan etkileyen bir faktör olan dijitalleşme, kişiselleştirilmiş hizmet, verimlilik ve artırılmış hizmet kalitesi gibi etkilerinin yanı sıra, COVID-19 salgını ile önemini kanıtlayan uzaktan online sağlık hizmetinin gerçekleştirilmesinde de büyük rol oynamaktadır.



Demografik Değişim ve Tüketici Tercihlerinde Çeşitlenme

Doktor ve hasta demografisinin değişmesi medikal turizmin yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. **Hızla artan yaşlı nüfus ve büyüyen orta sınıfın ihtiyaç duyduğu ek sağlık kaynakları ve hizmet farklılaşması, sağlık turizminde yeni iş modelleri oluşturmaktadır.** Tüketici tercihlerinin değişmesi ve günümüz toplumunda kozmetik ve estetiğe yapılan harcamanın artışı sayesinde yaşanan sağlık turizmindeki büyümenin, COVID-19 pandemisi nedeniyle hız kesmesi ve pandemi sonrasında artması öngörülmektedir.



Yeni Sağlık Merkezlerinin Kuruluşu ve Online Sağlık Hizmetleri

Tarihsel olarak düşük gelirlili ülkelerden yüksek gelirlili ülkelere doğru olan sağlık turizmindeki söz konusu trend, gelişmekte olan ülkelerde güçlenen sağlık sektörü, fiyat avantajları ve turistik imkanlar gibi sebeplerden giderek tersine dönmektedir. Geleneksel sağlık merkezlerinin yanı sıra COVID-19 pandemisi ile önemini kanıtlayan uzaktan teşhis ve tedavi sağlayan online sağlık merkezlerinin sayısı da giderek artmaktadır.



Bilgiye Erişim ve Görünürlük

Sağlık sektöründeki dijitalleşme ile birlikte söz konusu **alanda sağlık turizmi hizmeti veren ülkelerin sağladığı bilgi erişim platformlarının tüketici beklentilerine daha uygun şekilde tasarlanması ve sunulan ürün ve hizmetlerdeki güvenilirliğin artması sağlık turizmi bölgelerinin rekabetçiliğini artırmaktadır.** Aynı zamanda küreselleşme ülkelerin tanınırlığını ve güvenilirliğini artırarak rekabet güçlerini yükseltmektedir.



Dinlediđiniz için teŖekkürler...

Dr. Cengiz Gül

cengizgul@bhtclinic.com.tr

0.533.4901394